

púcati, -ām	střílet
vidík je púcao	otevíral se rozhled
raskriliti, ràskrilitím	rozevřít
ràsporěd m	rozvrh
r. u předsoblju	rozmístění v předsíni
řea ž	rez
řía, ríáa, ríáe	rezavý, zrzavý
sklád m	harmonie, soulad
sprát m	poschodí
srědišni, -ā, -ō	ústřední
stáblo s	kmen
strâst ž	vášeň, naruživost
svídati se, svídám se	líbit se
trôn m	trûn
úgasito cřven, -a, -e	tmavěčervený
užívânje s	požitek
velèlepan, -pna, -pno	velkolepý
vidík m	rozhled, výhled
víla ž	vila
vôčka ž	ovocný strom
zadivljujući, -ā, -ē	obdivuhodný, podivuhodný
zadržati, -im	zdržet, zadržet
zàsjeti, zàsjam	zasvítit, zazářit
zračiti, zračím	vyzařovat

B/ Mluvnice

Odporovací souvětí

Suprotne (adverzativne) rečenice

V odporovacím souvětí se vyjadřují myšlenky, které jsou podle smyslu v odporovacím vztahu. To, co je vyjádřeno druhou větou, odporuje obsahu věty první, nebo jej omezuje. Odporovací věty se oddělují čárkou.

Predsoblje je bilo prekrasno namešteno, ali

utisak se naglo menjao.

Ona je neprestano govorila, a ja sam ćutao.
Stoga sam odlučio da ništa ne govorim, pa ipak
nisam izdržao.

Věty v odporovacím souvětí obvykle spojují spojky:

a) Spojka "a"

Touto spojkou se spojují věty, které vyjadřují:

1. skutečný opak nebo rozdílnost.

Imala je prekrasnu kolekciju, a ništa nije
znala o tome.

2. Básnický kontrast.

Sunce zađe, a mjesec izađe.

3. Věty s kladným přísudkem v první a záporným v druhé větě.

Volovi jaram trpe, a ne ljudi.

4. Odporovací vztah těchto vět může být vyjádřen i v rozdílnosti jejich předmětů nebo příslovečných určení.

Crteže će naslikati tušem, a slike će naslikati
uljanim bojama.

On loše crta, a najgore vaja.

5. Odporovací spojka "a" spojuje věty s rozdílným podmětem.

Stražari su gonili hapšenike, a oni su bežali
ispred njih.

b) Spojka "dok"

Přesto, že hlavní funkcí této spojky je spojovat podřadné věty časové s hlavními větami, tato spojka může spojovat i souřadné, samostatné věty, v nichž je vyjádřen skutečný protiklad, opak.

Jedna strana slike mu je bila potpuno odslíkana,
dok mu je druga bila prazna.

Sve slike su strpali u jednu prostoriju, dok su
ostale prostorije bile potpuno prazne.

c) Spojka "ali"

Tato spojka je najfrekventovanější ve funkci spojovacího výrazu odporovacích vět, neboť se používá jako vnější znak spojení několika druhů odporovacích vět:

1. Nejčastěji se používá pro spojování vět, které označují překážku pro konání toho, co je vyjádřeno předchozí větou, nebo překážku cíle, k němuž směřuje děj předchozí věty.

Hteo je da govori o slikama, ali nije mogao da nađe prave reči.

Spremi se da slika, ali shvati da mu je ostalo premalo boje.

2. Touto spojkou se rovněž spojují odporovací věty, v nichž se druhou větou tvrdí nebo popírá, že probíhá, koná se něco, co je v protikladu ke konstataci vyjádřené v první větě, nebo že se děj uskutečňuje i přesto, co se konstatuje v první větě. Stejnou povahu mají i odporovací věty s výrazy: a i pritom, pa ipak, a ipak, pa opet, ali opet apod.

Očekivala je da hvali njenu zbirku, ali to se nije dogodilo.

Ništa nije radila, ali je bila bogata.

Bila je sigurna da je to risanska škola, pa ipak me je pitala za mišljenje.

Najveći stručnjaci su potvrdili da ima veoma vrednu zbirku, pa opet nije bila sigurna.

đ) Spojky "već", "nego", "no"

Nije čekao lift, već je otrčao niz stepenice.

Nije prestala da skuplja slike, nego ih je i dalje kupovala.

Rekla sam mu sve, no to nije ništa promenilo.

Omezovací souvětí
Isključne (ekskluzivne) rečenice

Omezovací věty tvoří podskupinu vět odporovacích. Jejich obsahy však nemají pouze protikladný význam, ale dle hlavní věty se omezuje nebo vylučuje to, co je vyjádřeno prvně. Stejně tak, a to je jejich hlavní charakteristika, těmito větami se vylučuje i všechno ostatní, kromě toho, co je v nich vyjádřeno. Omezovací věty se pravidelně odělují čárkou a spojují se spojovacími výrazy: "samo", "jedino", "već što", "tek", "tek što" apod.

Stajao je potpuno nem pred svom tom lepotom,
samo bi katkad uzdahnuo.

Svi su hvalili slike, jedino on nije ništa rekao
Nikoga i ne posećuje, već što dođe kod nas.

U sobi nije bilo ničeg, samo su po zidovima visile
slike.

Slikao je sve i svašta, tek što nije stanove
krećio.

Radio sam sve slikarske tehnike, jedino me akva-
rel nije zanimao.

Rozlučovací souvětí
Rastavne (dīsjunktivne) rečenice

Souřadná souvětí, v nichž jsou vyjádřeny obsahy opačného nebo nestejného významu, z nichž v dané situaci je pouze jeden možný či realizovatelný, nazývají se souvětí rozlučovací. Spojky a spojovací výrazy, které se používají jako vnější znak spojování těchto vět, jsou: "ili", "volja", "bilo" apod.

Više nije htela da kupuje slike ili nije imala
para za to.

Ili ćeš kupovati ikone ili ćeš novac ulagati
u zlato.

Volja ti je ikona, volja ti je slika - kupi

šta želiš.

Meni je sve isto, bilo da mu kupim ikonu, bilo da mu poklonim jednu iz svoje zbirke.

Čárka mezi souřadně spojenými větami souvětí

V jednotlivých případech jsme již poukazovali na některá pravidla psaní čárky mezi jednotlivými souřadnými větami. Domníváme se však, že je nezbytné tato pravopisná pravidla ještě doplnit:

1. Když se souřadnými větami beze spojky něco vypočítává nebo pouze opakuje a když je druhá věta důsledkem první, nebo se druhou vyjadřuje něco protikladného - takové věty se pravidelně oddělují čárkou.

Ja ne znam proceniti vrednost slike, ne znam se pogađati, ne znam moljakati.

Pada dovoljno kiše, godina će biti plodna.

2. Pokud jsou souřadné věty tázací nebo zvolací a mezi nimi je otazník nebo vykřičník, pak se mezi nimi čárka nepíše.

A beg pita svoju zaručnicu:

gdje idoste, gdje li izgiboste?

gdje toliko izgibe svatova?

gdje je meni Huseine sluga?

3. Když jsou souřadné věty spojeny spojkami a těmito větami se něco vypočítává nebo se jimi něco zvláště zdůrazňuje, pak se pravidelně od sebe oddělují čárkou.

I oni su se slabo osećali, i putevi su bili ras-kvašeni, i vreme je bilo réavo, pa su opet na vreme stigli.

Ja niti ga poznajem, niti znam gde stanuje, ni kako se zove, ni kako ću ga naći.

4. I v případech, jestliže jsou pouze dvě souřadné věty spojeny jakoukoli spojkou, klade se mezi nimi čárka, je-li nutno zdůraznit to, co se druhou větou vyjadřuje, ať

5. Jestliže
čovaci
kterak

Další
Pozor
On se br

6. Věty, které jsou považovány za spojovací, ale svými funkcemi, které se takovými spojkami, ale svými funkcemi, není třeba oddělovat, nejsou spojovacími, není třeba oddělovat.

II tako se vuku dani a
i grbi leša.
Poče kosu niz prsi češljati
naricati.

Ani věty s odporovacími spojkami "nego" a "i",
krají o výraz "ne samo" z předchozí věty,
u.
Oni ne samo što ne znaju ništa o slikarst
i ne trude da nauče.

o češtiny úvodní text.
ústně v srbocharvátštině.
češtiny. Pracujte ve
am níže uvedeny
e s n